

บทความวิชาการ Hot Issue

(สิงหาคม 2560)

มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล
ภายใต้การกำกับ: แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ภาคครัวเรือน

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ <http://www.parliament.go.th>

มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ:
แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือน

พิมพ์ธัญญา ช้องเสนาะ
วิทยากรปฏิบัติการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

บทนำ

หนี้ภาคครัวเรือนไทยเป็นประเด็นที่สังคมให้ความสำคัญ เพราะมีผลกระทบต่อหลายภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งภาคครัวเรือน สถาบันการเงิน และภาคธุรกิจต่าง ๆ นอกจากนี้หนี้ภาคครัวเรือนยังอาจส่งผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ซึ่งหลายฝ่ายกังวลกับการที่ระดับหนี้ภาคครัวเรือนไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีปริมาณหนี้ด้อยคุณภาพมากขึ้น หนี้ภาคครัวเรือนของไทย ณ สิ้นปี 2559 อยู่ที่ระดับร้อยละ 79.9 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2560, น.1) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่สูงเป็นอันดับต้น ๆ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น นอกจากนี้จากการเปิดเผยข้อมูลของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ในผลงานวิจัยเรื่อง “มุมมองใหม่หนี้ครัวเรือนไทยผ่าน Big Data ของเครดิตบูโร” ระบุว่า จากข้อมูลของธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements: BIS) พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ณ ไตรมาส 3 ของปี 2559 อยู่ที่ระดับร้อยละ 71.2 ถือเป็นสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนที่สูงเป็นอันดับที่ 3 ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รองจากอันดับที่ 2 คือประเทศเกาหลีใต้และอันดับที่ 1 คือประเทศออสเตรเลีย ที่มีหนี้ภาคครัวเรือนอยู่ที่ระดับร้อยละ 91.6 และร้อยละ 123 ตามลำดับ อีกทั้งงานวิจัยยังพบว่า จากการศึกษาวิเคราะห์หนี้ภาคครัวเรือนไทยที่ได้จากการศึกษาฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของหนี้รายสัญญาของบริษัท ข้อมูลเครดิตบูโรแห่งชาติ จำกัด ซึ่งครอบคลุมข้อมูลหนี้ครัวเรือนกว่า 60 ล้านสัญญา สะท้อนว่า “คนไทยเป็นหนี้เร็ว เป็นหนี้นาน และมีหนี้มูลค่ามาก” (วิโรไท สันติประภพ, 2560) กล่าวคือ 1) คนไทยเริ่มเป็นหนี้เร็วขึ้น และเป็นหนี้เสียหรือหนี้ที่มีการค้างชำระเกิน 90 วัน ตั้งแต่อายุยังน้อย โดยปริมาณ 1 ใน 2 ของคนอายุ 30 ปี มีหนี้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้สินเชื่ออุปโภคบริโภค และหนี้บัตรเครดิต และปริมาณ 1 ใน 5 ของหนี้เสียเป็นลูกหนี้ที่อยู่ในกลุ่มช่วงอายุ 29 ปี 2) คนไทยเป็นหนี้ยาวนาน โดยสัดส่วนของประชากรที่เป็นหนี้ และปริมาณหนี้ต่อผู้กู้ไม่ได้ลดลงตั้งแต่เริ่มทำงานจนถึงวัยเกษียณ โดยร้อยละ 20 ของคนวัยเกษียณ (อายุ 60-80 ปี) ยังคงมีหนี้ และมีปริมาณหนี้ต่อผู้กู้ที่ค่อนข้างสูง 3) คนไทยมีหนี้มูลค่ามากขึ้น โดยพบว่าปริมาณค่ากลาง (Median) ของหนี้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้นจาก 70,000 บาท ในปี 2552 เป็น 150,000 บาท ในปี 2559 ทั้งนี้ยังพบว่า คนไทยจำนวน 21 ล้านคนที่เป็นหนี้ มีลูกหนี้จำนวน 3 ล้านคนหรือร้อยละ 16 ของคนที่เป็นหนี้ มีหนี้ที่มีสถานะค้างชำระเกินกว่า 90 วัน หรือมีหนี้เสียที่ต้องถูกเจ้าหนี้ติดตามทวงถามหรืออยู่ระหว่างการดำเนินกระบวนการทางกฎหมาย

จากสถานการณ์ปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนของไทยดังกล่าวข้างต้นที่สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเป็นหนี้เร็ว เป็นหนี้นาน และมีหนี้มูลค่ามากขึ้น และแนวโน้มหนี้ภาคครัวเรือนของไทยที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนไทยจึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและครบวงจร เพราะถ้าครัวเรือนไทยมีหนี้ในปริมาณที่สูง รายได้ส่วนหนึ่งต้องถูกหักไปชำระหนี้ทำให้กำลังซื้อหรือการจับจ่ายใช้สอยของผู้บริโภคลดน้อยลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม นอกจากนี้ ลูกหนี้ที่มีหนี้ต้องชำระจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในภาวะเป็นหนี้เสีย มักจะมีความกังวล เครียด ไม่มีสมาธิในการประกอบกิจการต่าง ๆ เป็นปัจจัยฉุดรั้งทำให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติ มีคุณภาพชีวิตแย่งลง และที่สำคัญไม่สามารถยกระดับศักยภาพของตัวเองได้ ซึ่งถ้าคนไทยจำนวนมากตกอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในสังคมนระหว่างประเทศก็จะยากขึ้นตามไปด้วย ปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนจึงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อระดับบุคคล ระดับครัวเรือนไปจนถึงระดับประเทศด้วยเหตุนี้ การดูแลแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะถ้าไม่สามารถแก้ไขได้ปัญหาดังกล่าวอาจลุกลามเข้าสู่ภาวะวิกฤตทางการเงินของประเทศไทยในอนาคต ซึ่งที่ผ่านมาภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เร่งออกมาตรการและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนออกมาเป็นระยะ ๆ เช่น การดำเนินโครงการแก้ไขปัญหานี้ส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน หรือ คลินิกแก้หนี้ และการดำเนินการให้ความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในเรื่องวินัยทางการเงินที่ดี ไม่ก่อหนี้สินเพิ่มเติม โดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ในฐานะหน่วยงานภาครัฐ ได้ตระหนักความสำคัญของการแก้ไขปัญหานี้ภาคครัวเรือนดังกล่าว จึงได้วางแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ภาคครัวเรือนอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็น 3 มิติ ดังนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560ข, น. 15-17)

มิติที่ 1 คือ การส่งเสริมความรู้และวินัยทางการเงินโดยการสร้างความตระหนักรู้ให้กับสังคมในเรื่องความสำคัญของทักษะการบริหารจัดการทางการเงิน โดยเฉพาะกับคนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นการป้องกันและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงิน และส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ผู้บริโภคมีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

มิติที่ 2 คือ การส่งเสริมให้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงิน ให้ความสำคัญกับ “การให้บริการทางการเงินอย่างรับผิดชอบ โดยสถาบันการเงินจะต้องนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินที่ตรงกับความ ต้องการและสอดคล้องกับศักยภาพในการชำระหนี้ของลูกค้า ไม่ส่งเสริมให้ประชาชนก่อหนี้สินเกินตัว และมีการควบคุมความเสี่ยงที่ดี

มิติที่ 3 คือ การสนับสนุนให้เกิดมาตรการ/โครงการในการแก้ไขปัญหานี้สินของประชาชน โดยสนับสนุนให้เกิดโครงการปรับโครงสร้างหนี้ของลูกค้าให้อยู่ในระดับที่บริหารจัดการได้ หรือการช่วยแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนให้หลุดพ้นจากวงจรหนี้สินล้นพ้นตัว

ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนในมิติต่าง ๆ ออกมาอย่างต่อเนื่องโดยในเดือนมิถุนายน 2560 ที่ผ่านมารธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการจัดตั้ง “โครงการแก้ไขปัญหานี้สินส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน” หรือ “คลินิกแก้หนี้” ขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ภาคครัวเรือนในมิติที่ 3 โดย “คลินิกแก้หนี้” เป็นโครงการนำร่องที่นำมาแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน

ที่อยู่ในภาวะ “วงจรมีหนี้สินล้นพ้นตัว” ซึ่งเป็นการจัดตั้งหน่วยงานกลางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินแทนเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินและผู้ประกอบการทางการเงินทุกรายของลูกหนี้แต่ละรายอย่างครบวงจร ภายใต้กรอบของกฎหมายและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งจะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนที่มีหนี้มีโอกาสปลดปล่อยภาระหนี้สินล้นพ้นตัวได้ และหน่วยงานกลางดังกล่าวยังมีการให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชนด้วย เพื่อปรับพฤติกรรมของลูกหนี้ให้มีการวางแผน และบริหารการเงินที่ดีและไม่ตกอยู่ในวังวนหนี้สินอีกในอนาคต และต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลเพิ่มเติม โดยการประกาศใช้ “มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ” โดยจะเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กันยายน 2560 เป็นต้นไป โดยมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการล่าสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนไทย ซึ่งเป็นไปตามแนวทางแก้ไขปัญหาในมิติที่ 2 ข้างต้น เพื่อให้ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนได้รับการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ

การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นแนวทางการดูแลแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนตามมิติที่ 2 โดยเป็นการกำหนดแนวทางให้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินอย่างรับผิดชอบ โดยการให้สินเชื่อและวงเงินให้สอดคล้องกับศักยภาพในการชำระหนี้ของลูกค้า (Responsible Lending) ไม่นำไปสู่ปัญหาการก่อหนี้สินเกินตัว ซึ่งที่ผ่านมาประชาชนสามารถเข้าถึงสินเชื่อประเภทสินเชื่อส่วนบุคคลและสินเชื่อบัตรเครดิตได้ง่าย อาจส่งผลให้ประชาชนบางกลุ่มก่อหนี้จนเกินความสามารถในการชำระหนี้ของตนได้ ดังนั้นเพื่อให้การดูแลการก่อหนี้สินของภาคครัวเรือนมีความเหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการลดโอกาสการก่อหนี้สินล้นพ้นตัวของประชาชน ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดมาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ดังนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560ก)

1. มาตรการสินเชื่อบัตรเครดิต

1) การลดเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต

เนื่องจากต้นทุนของผู้ประกอบการลดลง และเป็นการช่วยเหลือลูกหนี้ที่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้น้อย และเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจการเงินในปัจจุบันที่ต้นทุนทางการเงินลดต่ำลง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดปรับลดเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต และอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับผู้ขอมีบัตรเครดิตลง โดยบังคับใช้กับลูกค้าเก่าและลูกค้าใหม่ จากเดิมที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตไว้ที่ร้อยละ 20 ให้ลดลงเหลือร้อยละ 18 ทำให้ประชาชน 6.7 ล้านคน ที่ถือบัตรเครดิตรวม 19.8 ล้านใบ จะได้รับประโยชน์จากมาตรการดังกล่าว (ดูภาพที่ 1 ประกอบ)

ภาพที่ 1 มาตรการสินเชื่อบัตรเครดิต

ที่มา: แบงก์ชาติออกมาตรการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ. โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560ค, <https://www.facebook.com/bankofthailandofficial/photos/การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ>

2) มาตรการวงเงินบัตรเครดิต

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิตให้แก่ผู้ขอมีบัตรเครดิตให้มีความเหมาะสมกับฐานรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าเสียใหม่ จากเดิมที่ผู้ขอบัตรเครดิตที่มีรายได้หรือมีเงินเดือนขั้นต่ำ จำนวน 15,000 บาทต่อเดือน จะสามารถขวงเงินสูงสุดได้จำนวนไม่เกิน 5 เท่าของรายได้ ซึ่งหลักเกณฑ์ใหม่ได้กำหนดวงเงินบัตรเครดิตตามรายได้หรือเงินเดือนของลูกค้า ดังนี้

- ผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ได้รับวงเงินอนุมัติสูงสุดไม่เกิน 1.5 เท่าของรายได้
- ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 30,000 – 50,000 บาทต่อเดือน ได้รับวงเงินอนุมัติสูงสุดไม่เกิน 3 เท่าของรายได้
- ผู้มีรายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ได้รับวงเงินอนุมัติสูงสุดไม่เกิน 5 เท่าของรายได้

มาตรการกำหนดวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิตตามฐานรายได้ดังกล่าว จะบังคับใช้เฉพาะผู้ขอมีบัตรเครดิตหรือผู้สมัครรายใหม่เท่านั้น ทั้งนี้ ผู้ขอสินเชื่อสามารถขอเพิ่มวงเงินชั่วคราวเพื่อใช้ในยามฉุกเฉินได้ และกำหนดการจ่ายชำระคืนตามความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอสินเชื่ออย่างเหมาะสม (ดูภาพที่ 2 ประกอบ)

ภาพที่ 2 มาตรการสินเชื่อบัตรเครดิต

ที่มา: แบงก์ชาติออกมาตรการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ. โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560ค, <https://www.facebook.com/bankofthailandofficial/photos/การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ>

2. มาตรการสินเชื่อส่วนบุคคล

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินสินเชื่อส่วนบุคคลใหม่จากเดิมที่ไม่ได้มีการกำหนดเงินเดือนขั้นต่ำของผู้ขอสินเชื่อไว้ และสามารถขออนุมัติวงเงินสูงสุดได้ไม่เกิน 5 เท่าของรายได้ มาใช้หลักเกณฑ์ใหม่ ซึ่งยังคงไม่มีการกำหนดเงินเดือนขั้นต่ำของผู้ขอสินเชื่อเช่นเดิม แต่มีการปรับเปลี่ยนการอนุมัติวงเงินสินเชื่อสูงสุดสะท้อนตามฐานเงินเดือนของผู้ขอสินเชื่อแทน โดยได้กำหนดวงเงินสินเชื่อให้มีความเหมาะสม ดังนี้

- ผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ได้รับวงเงินอนุมัติสูงสุดไม่เกิน 1.5 เท่าของรายได้ และให้ได้รับวงเงินสินเชื่อส่วนบุคคลจากผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับได้ไม่เกิน 3 ราย
- ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ได้รับวงเงินอนุมัติสูงสุดไม่เกิน 5 เท่าของรายได้ โดยไม่จำกัดจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่จะอนุมัติให้สินเชื่อแก่ผู้ขอสินเชื่อแต่ละราย และยังคงเพดานอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสามารถเรียกเก็บได้ เพื่อให้ผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้

มาตรการกำหนดวงเงินสินเชื่อส่วนบุคคลจะบังคับใช้เฉพาะผู้ขอสินเชื่อหรือผู้สมัครรายใหม่เท่านั้น ทั้งนี้ ผู้ขอสินเชื่อสามารถขอวงเงินฉุกเฉินเพิ่มเติมได้ไม่เกิน 5 เท่าของผู้ให้บริการแต่ละราย โดยมาตรการสินเชื่อส่วนบุคคลนี้จะมีผลใช้บังคับเฉพาะสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกันเท่านั้น เช่น บัตรกดเงินสด แต่จะไม่มี

ผลใช้บังคับกับสินเชื่อส่วนบุคคลที่มีหลักประกัน เช่น สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รวมถึงสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกันประเภทอื่น ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงาน ต่างประเทศและสินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงาน (ดูภาพที่ 3 ประกอบ)

ภาพที่ 3 มาตรการสินเชื่อส่วนบุคคล

ที่มา: แบงก์ชาติออกมาตรการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ. โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560ค, <https://www.facebook.com/bankofthailandofficial/photos/การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ>

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้วางแนวทางและเน้นให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับต้องเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการหรือผู้บริโภคสามารถปฏิเสธการติดต่อเพื่อเสนอขายผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ และกำหนดให้มีกระบวนการและการบริการให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ใช้บริการ รวมถึงกรณีที่มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินที่ผิดพลาดของผู้ถือบัตรเครดิต โดยผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะต้องมีทางเลือกให้แก่ผู้ถือบัตรที่จะขอรับเงินคืนผ่านช่องทางอื่นนอกจากการคืนเงินเข้าบัญชีบัตรเครดิต เพื่อเป็นการดูแลผู้ใช้บริการหรือผู้บริโภคอีกทางหนึ่งด้วย

การบังคับใช้มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ

มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับจะเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2560 เป็นต้นไป โดยมาตรการกำหนดวงเงินบัตรเครดิตและวงเงินสินเชื่อส่วนบุคคลจะมีผลใช้บังคับกับผู้ข้อมีบัตรเครดิตหรือผู้ขอสินเชื่อส่วนบุคคลรายใหม่เท่านั้น มาตรการดังกล่าวจะไม่มีผลบังคับกับผู้ที่มีบัตรเครดิตหรือผู้ขอสินเชื่อรายเดิม ส่วนมาตรการการปรับลดเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตจะมีผลบังคับกับผู้ที่มีบัตรเครดิตทั้งรายเดิมและรายใหม่ ทั้งนี้ สำหรับผู้ที่ต้องการรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการการดูแล

สินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับเพิ่มเติม สามารถสอบถามข้อมูลได้ที่ฝ่ายนโยบาย การกำกับสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย หมายเลขโทรศัพท์ 0 2283 5806 และ 0 2283 5805

สำหรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะประกาศใช้มาตรการ การดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ มีความเห็นจากผู้ประกอบการทางการเงิน หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

นายปรีดี ดาวฉาย กรรมการผู้จัดการธนาคารกสิกรไทย ในฐานะประธานสมาคมธนาคารไทย เปิดเผยว่า การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยออกหลักเกณฑ์ควบคุมการปล่อยสินเชื่อที่ไม่มีหลักประกันเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาหนี้ครัวเรือนอยู่ในระดับที่สูง เห็นควรส่งเสริมให้คนไทยมีวินัยในการใช้จ่าย ไม่ก่อหนี้สินเกินตัว โดยมาตรการดังกล่าวจะเป็นการสร้างวินัยทางการเงินอย่างได้ผล เพราะสามารถควบคุม วงเงินการก่อหนี้ได้ แต่ทั้งนี้จากมาตรการที่ควบคุมวงเงินสินเชื่อส่วนบุคคลต่อราย อาจส่งผลกระทบต่อ ผู้ใช้บริการที่ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อได้หันไปพึ่งพาการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบแทน ซึ่งปัญหาดังกล่าว จะควบคุมได้ยาก (“แบงก์หัวหนี้ยืมสินนอกระบบปูด สมาคมธนาคารหนุนรพท.ดูแลวินัยการเงิน แต่กังวลคนหนี กู้เงินนอกระบบแทน”, 5 กรกฎาคม 2560)

นายชาติชาย พยุหนาวุญแจ ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน กล่าวว่า การที่ธนาคารแห่งประเทศไทย จะออกหลักเกณฑ์ควบคุมสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลเป็นเรื่องที่ดีในการสร้างวินัยการใช้เงิน และเป็นการควบคุมไม่ให้ประชาชนใช้จ่ายเกินความจำเป็น ซึ่งถ้าประชาชนไม่มีวินัยในการใช้จ่ายและ ใช้เงิน ผิดประเภท จะส่งผลเสียต่อแนวโน้มของหนี้เสียที่เพิ่มขึ้นได้ในอนาคต ส่วนผลกระทบต่อภาพรวมของ ธนาคารพาณิชย์ ยอมรับว่ามีผลกระทบต่อรายได้ที่มาจากธุรกิจบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล แต่เชื่อว่า ธนาคารจะมีวิธีหารายได้อื่นๆ มาชดเชยกับรายได้ที่สูญเสียไปจากมาตรการดังกล่าวได้ (“MTLS-SAWAD สัมภาษณ์ รัชชปท.คุมบัตรเครดิต รอลูกค้ารายได้ไม่ถึง 3 หมื่นบ.ชอกู๋/โบรกาแนะ'ซื้อทั้ง 2 ทุน”, 11 กรกฎาคม 2560)

นายนิรุต สถาผลเดชา ผู้อำนวยการอาวุโส ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ธนาคารทหารไทย กล่าวว่า จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบทั้งหมดของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ณ สิ้นปี 2558 พบว่ากลุ่มคนที่มีเงินเดือนหรือมีรายได้ประจำต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนประมาณ 5 ล้านคน มีหนี้สินรวมประมาณ 3.32 แสนล้านบาท หรือ 66,000 บาทต่อคน ขณะที่กลุ่มเจ้าของธุรกิจหรือรับจ้างที่มี รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนประมาณ 11 ล้านคน มีหนี้สินรวมประมาณ 8.88 แสนล้านบาท หรือ 80,000 บาทต่อคน ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวจะเป็นการสะท้อนว่ามาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคลของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกมาบังคับใช้ จะไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชน เพียงกลุ่มคนที่มีเงินเดือนหรือมีรายได้ประจำเท่านั้น แต่จะส่งผลกระทบต่อกลุ่มเจ้าของธุรกิจหรือรับจ้างด้วย เนื่องจากกลุ่มเจ้าของธุรกิจดังกล่าวจะไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้ และอาจหันไปพึ่งพาการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบเพิ่มมากขึ้น จึงควรหาแนวทางรองรับผลกระทบจากมาตรการดังกล่าว นอกจากนี้มาตรการดังกล่าว จะส่งผลให้การแข่งขันของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้นในด้านการผ่อนผันหลักเกณฑ์การอนุมัติให้สินเชื่อ ซึ่งในระยะยาวจะส่งผลให้เกิดหนี้เสียเพิ่มขึ้น (“ผวา 11 ล้านลูกหนี้ หนีชพนอกระบบ”, 25 กรกฎาคม 2560)

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย เปิดเผยว่า มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้กำกับของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นมาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลปัญหาหนี้ครัวเรือนของไทย โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ (เจนวาย) หรือกลุ่มคนที่มีรายได้ไม่มากนัก ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความเปราะบางทางการเงิน และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความสามารถในการชำระหนี้ในระยะยาวโดยจากผลสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทย เรื่อง มุมมองของกลุ่มรุ่นใหม่หรือกลุ่มเจนวายผู้ใช้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล ต่อผลกระทบจากมาตรการสินเชื่อใหม่ พบว่า ร้อยละ 78 ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ (อายุ 22-36 ปี) เห็นด้วยกับมาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล และเห็นว่ามาตรการดังกล่าวจะสามารถช่วยจัดการปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนได้ ส่วนร้อยละ 71 ของคนกลุ่มคนรุ่นใหม่หรือเจนวาย ระบุว่าไม่ได้รับผลกระทบจากมาตรการดังกล่าว ทั้งนี้ ในส่วนกลุ่มคนเจนวายที่รับผลกระทบจากมาตรการดังกล่าว ส่วนใหญ่มีแนวทางการปรับตัวด้วยการปรับลดการใช้จ่าย หรือรับชำระหนี้ค้างชำระส่วนที่เกิน ซึ่งเป็นการสะท้อนความมีวินัยทางการเงินในระดับหนึ่ง สำหรับผลกระทบต่อผู้ประกอบการทั้งธนาคารพาณิชย์และผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) ในระยะสั้นผู้ประกอบการอาจได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากมาตรการลดเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต ซึ่งอาจส่งผลให้รายได้ในส่วนของดอกเบี้ยบัตรเครดิตของผู้ประกอบการในไตรมาสสุดท้ายของปี 2560 ลดลงประมาณ 750-900 ล้านบาท ขณะที่ผลกระทบในทางปฏิบัติอื่น ๆ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะสามารถบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากหลักเกณฑ์จะมีผลใช้บังคับเฉพาะลูกค้าใหม่เท่านั้น และมีระยะเวลาในการปรับตัว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงและรักษาเป้าหมายทางธุรกิจ ผู้ประกอบการควรมีการปรับกลยุทธ์ในการดำเนินงานโดยการเน้นการแข่งขันด้านราคาและเน้นตลาดระดับกลางถึงระดับบนที่เผชิญข้อจำกัดจากมาตรการน้อยกว่าระดับอื่นเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินกิจการได้อย่างราบรื่นต่อไป (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2560ก, น. 1-5)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนไทยเป็นประเด็นปัญหาที่หลายฝ่ายให้ความสำคัญ เพราะมีผลกระทบต่อหลายภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้แนวโน้มหนี้ภาคครัวเรือนไทยในปัจจุบันที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีปริมาณหนี้ด้อยคุณภาพเพิ่มมากขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อภาคครัวเรือนและภาพรวมของเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาและดูแลหนี้ภาคครัวเรือน จึงมีการให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องของการบริหารจัดการทางการเงินอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหนี้สินเกินกว่าความสามารถในการชำระหนี้ อันจะนำไปสู่ภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว นอกจากนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงดำเนินการปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล โดยการประกาศใช้มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยดูแลการก่อหนี้สินของประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีรายได้น้อย ไม่ให้ก่อหนี้สินเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนสามารถเข้าถึงสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลได้ง่าย เพราะสินเชื่อ

ประเภทดังกล่าวเป็นสินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน ส่งผลให้ประชาชนบางกลุ่มที่มีความเปราะบางทางการเงินก่อนหน้านี้ จนเกินความสามารถในการชำระหนี้ นอกจากนี้มาตรการดังกล่าวยังเป็นการกระตุ้นให้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินให้ความสำคัญกับการให้บริการทางการเงินอย่างรับผิดชอบ โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินที่ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับศักยภาพในการชำระหนี้ของลูกค้า มีการพิจารณาอนุมัติวงเงินสินเชื่ออย่างรอบคอบและไม่เกินความจำเป็นและมีการควบคุมความเสี่ยงที่ดี โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศ

มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นเพียงมาตรการส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนไทยของภาครัฐเท่านั้น การแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนไทยให้ประสบความสำเร็จ ได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการแก้ปัญหา โดยภาครัฐ จะต้องสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนในเรื่องการบริหารจัดการทางการเงินและการมีวินัยทางการเงิน ซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญประการหนึ่งของคนไทยในปัจจุบัน พร้อมทั้งดำเนินนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ในการช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชน ภาคเอกชน โดยสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินจะต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ให้บริการทางการเงิน การนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินที่ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับศักยภาพในการชำระหนี้ของลูกค้า ไม่ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นหนี้เกินตัว และภาคประชาชน จะต้องสร้างวินัยและวางแผนการบริหารจัดการเงินให้กับตนเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายด้วยการประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ก่อภาระหนี้สินเพิ่มเติมโดยนอมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ครัวเรือนลุกลามเข้าสู่ภาวะวิกฤตและส่งผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- จับตาเกณฑ์ใหม่คุม 'หนี้ครัวเรือน' สะท้อนสินเชื่อไร้หลักประกัน. (4 กรกฎาคม 2560). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 25 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/762755>
- ไทยแชมป์หนี้ครัวเรือนสูงอันดับ 3 ของเอเชีย. (26 มิถุนายน 2560). โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.posttoday.com/economy/finance/499960>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2560ก). ข่าว ธพท. ฉบับที่ 36/2560 เรื่อง มาตรการการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ. สืบค้น 28 กรกฎาคม 2560 จาก <https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/News2560/n3660t.pdf>
- _____. (2560ข). ธพท.กับการแก้ปัญหา“หนี้ครัวเรือนไทย”. BOT พระสยาม MAGAZINE, (3), 15-17.
- _____. (2560ค). แบงก์ชาติออกมาตรการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ. สืบค้น 1 สิงหาคม 2560 จาก <https://www.facebook.com/bankofthailandofficial/photos/>
- การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล
- แบงก์วันหนี้นอกระบบปิด สมาคมธนาคารไทย. ดูแลวินัยการเงิน แต่กังวลคนหนีกู้เงินนอกระบบแทน. (5 กรกฎาคม 2560). โพสต์ทูเดย์. น. A1 (บนขวา), A8. สืบค้นจาก ฐานข้อมูล iQNewsClip
- เปิดเกณฑ์ใหม่ คุมบัตรเครดิต-สินเชื่อส่วนบุคคล กระทบใครบ้าง ?. (27 กรกฎาคม 2560). สืบค้น 2 สิงหาคม 2560 จาก <https://money.kapook.com/view176203.html>
- เปิดข้อมูล 'เครดิตบูโร' พบ 'คนวัยเกษียณ' ยังมีหนี้มาก. (27 มิถุนายน 2560). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 25 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/761570>
- ผวา 11 ล้านลูกหนี้ หั่นขนนอกระบบ. (25 กรกฎาคม 2560). ฐานเศรษฐกิจออนไลน์. สืบค้น 1 สิงหาคม 2560 จาก <http://www.thansettakij.com/content/183746>
- วิโรจน์ สันติประภพ. (17 พฤษภาคม 2560). สุนทรพจน์ ดร.วิโรจน์ สันติประภพ งานแถลงข่าว โครงการแก้ไขปัญหานี้ส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน (คลินิกแก้หนี้). สืบค้น 19 พฤษภาคม 2560 จาก https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Speeches/Gov/SpeechGov_17May2017.pdf
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560ก). มาตรการสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลฯ เงินวายุระบุมิได้รับผลกระทบ. ECONOMIC BRIEF, 22(3693), 1-5.
- _____. (2560ข). หนี้ครัวเรือนปี 2559 ลดลงเป็นครั้งแรกในรอบ 11 ปี มาที่ระดับ 79.9% ต่อจีดีพี.. คาดชะลอลงต่อเนื่องในปี 2560. ECONOMIC BRIEF, 23 (3672), 1.
- โสมรัมย์ จันทรัตน์, อัจฉนา ลำชา, กฤษฏ์เลิศ สัมพันธ์รักษ์ และ ภูมิใจ ตั้งสวัสดิรัตน์. (26 มิถุนายน 2560). มุมมองใหม่หนี้ครัวเรือนไทยผ่าน Big Data ของเครดิตบูโร. สืบค้น 5 กรกฎาคม 2560 จาก https://www.pier.or.th/?post_type=abridged&p=4497

หน้าหมักนาน วยรุ่นถึงเกษียณ ไทยติดอันดับ 3 เอเชีย-แปซิฟิก. (30 มิถุนายน 2560). ประชาชาติออนไลน์.
สืบค้น 20 กรกฎาคม 2560 จาก https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1498555412

MTLS-SAWADสัมหล่น รับธปท.คุมบ้ตรเครดิต รอลูกค้ารายได้ไม่ถึง 3 หมื่นบ.ขอกู้/โบรกาณะ'ชื่อ'
ทั้ง 2 หุ่น. (11 กรกฎาคม 2560). ข่าวหุ้น. น.1(บน), 27. สืบค้นจาก ฐานข้อมูล iQNewsClip